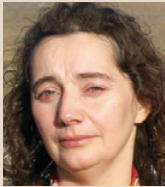

Kjak

Sirið Stenberg
Tjóðveldi

Ikki antin ella – men bæði og

Seinastu árinu eru stórar iløgur gjørdar í bygging av ellis og røktarheimum í Føroyum. Bæði land og kommunur hava lagt stóra orku í hetta økið fyri at kunna veita borgarunum búpláss. Nýtt røktarheim er latið upp í Vági til 24 fólk, sum kommunurnar í sunnaru helvt hava bygt. Røktarheimsbygging er í gongd í Havn til 64 fólk, og væntandi verður heimið liðugt í ár. Umframt hetta er bygging í Klaksvík og Vestmanna fyri framman.

Røktarheimsbygging er kostnaðarmikil, yvir 2 milliónir fyri hvørt búpláss. Tað fara altíð vera nøkur fólk, sum hava tørv á røktarheimspláss, so røktarheimspláss skulu sjálsagt vera. Tað tykist bara, sum um hetta hevur verið einasta loysnin seinastu árinu, og samstundis, sum fleiri stóvnar eru opnaðir, er Heimataenastan skerd ávíst tímatal pr røktarheimspláss. So statt eru møguleikarnir hjá heimabúgvandi eldri fólki skerdir munandi í tilgongdini.

Fólk í Føroyum, sum flyta á røktarheim, búa har í meðal longri enn fólk í grannalondunum, so tað er nakað, sum kundi týtt uppá, at føroyingar, sum flyta á røktarheim, eru munandi betur fyri enn fólk í okkara grannalondum. Hetta møguliga tí at einki alternativ er.

Seinastu árinu er dentur í fakumhvørvinum lagdur á røktarheimfyribyggingandi tiltøk. Í tilmælum frá WHO verður lagt upp til, at fólk fáa høvi at vera sum longst í egnum heimi, við nøktandi tænastu. Og dentur verður lagdur á sjálvsavgerðarætt og lívsgóðsku hins einstaka borgara.

Betri fyribyggingandi

tænastu vit hava, longri kunnu fólk búa heima. Fyrimunirnir eru bæði fyri tann einstaka og fyri okkum sum land, tí røktarheimsplássini eru sera kostnaðarmikil.

Við fyribyggingandi tænastu verður t.d víst til vælvirkandi heimahjálp, reingerðing, fyribyggingandi heimavitjanir aftaná innleggjan, dagtilboð til heimabúgvandi pensjónistar, gerandisrehabilitering, endurmenning, dagtriv, fimleik o.s.fr. Í teimum førum, eldrabústaðir verð bygd, er at verða hugt eftir og hugsað meira breitt, so vit ikki byggja so einstáttað, men hugsa um eldraíbúðir, røktaríbúðir os.fr. Veruleikin í dag, við bert at bjóða eitt kamar, er fyri nógv óvirðiligt, og alt ov lítið fæst fyri peningin sæð í ljósinum av høgum kostnaðinum, sum er oman fyri 2 milliónir í sjálvari byggingini, og tá er raksturinn ikki tikin við.

Fyri at tryggja, at vit kunnu nøkta tørvin á eldrabústøðum og tænastum frameftir, Setur Tjóðveldi tí fram uppskot til samtyktar um fjóltáttaðir eldrabústaðir. Um vit ikki broyta hugsan og leggja leiðina um, kann framhaldandi røktarheimsbygging, sum vit kenna í dag, vera ein hóttan móti okkara búskapi. Somuleiðis mugu vit minnast til at allar flestu eldru fólk eru røsk og virkisførir borgarir, sum framvegis hava nógv gott at geva av. Tí mugu vit kunnu bjóða hóskaði tænastur á fleiri økjum. So tað snýr seg ikki um antin røktarheim ella fyribyggingandi tænastur, men um at hugsa um tænastur á báðum økjum

Bjørt Samuelson
Tingkvinnu fyri Tjóðveldi

Hvør skal gjalda ferðaseðilin?

Nógv kjak hevur í seinastuni verið, um hvørt tað skal gerast ókeypis at ferðast ígjøgnum undirsjóvartunlarnar, tá hesir eru útgoldnir. Tað ber ikki til, at leggja bæði tunlar og strandfaraskip burturav undir figgjarlógina, uttan at skatturin økist munandi.

Og tað ber so slettis ikki til, at tey á leið 14% av fólkinum, sum búa á leysu oyggjunum, skulu vera tey einastu, sum í framtíðini gjalda fyri at ferðast til og úr meginøkinum. Hetta eru frammanundan tey øki, sum hava so nógv tær størstu avbjóðingarnar, bæði hvat viðvíkur fólkatáli og vinnumenning.

Tí má ein figgingarleistur fyri framtíðar útbygging og rakstur av samferðslukervinum finnst, har rímlig javnvág er ímillum brúkaragjöld og eina felagsfigging, vit øll gjalda.

Figgjararleistur gerast
Og í mai í fjør samtykti Løgtingið júst hetta, at heita á

landsstýrið um at seta eina faknevnd at gera uppskot til figging av framhaldandi útbygging og viðlíkahaldi av samferðslukervinum. Hetta er tingmál nr 187/2010, sum undirritaða vegna Tjóðveldi legði fram.

Og í farnu viku samtykti Løgtingið eisini, at heita á landsstýrið um at gera eina frágreiðing um, hvussu ferðaseðlakostnaðurin kann javnsetast, har firðir og sund skilja. Eitt uppskot frá suðurøkisumboðunum hjá Tjóðveldi og Javnaðarflokkinum.

Vilji er sostatt til, at tað skal kosta nøkulunda tað sama fyri eina familju at ferðast millum oyggjarnar við skipi, sum at koyra ígjøgnum ein undirsjóvartunnil. Samstundis er semja um, at gera ein nýggjan og væl gjøgnumhugsaðan figgingarleist, ið skal tryggja landskassanum tær inntøkur, sum eru neyðugar, skal tað yvirhøvur bera til framhaldandi at gera stórar og dýrar útbyggingar.

Einki fyri einki
Fyri framman liggja ætlanir um iløgur í samferðslukervið fyri omanfyri fimm milliardir. Eitt gott yvirrit fæst við at hyggja í “samferðsluætlan 2008-2020” hjá Landsverki. Vit vilja byggja undirsjóvartunlar, tunlar á landi, gera havnir og smíða strandfaraskip. Og tess størri og betri útbyggt, tess meira skal gjaldast til rakstur.

Tað er tí órealistiskt, at øll ferðing ígjøgnum tunlar og fergur verður ókeypis. Tvørturímóti verður neyðugt at fáa til vega nógv fleiri inntøkur, skulu vit røkka settum málum um eitt nútímans ferðasamband í øllum landinum. Og tað krevur, at bæði lands- og kommunalpolitikarar hava vilja at taka avgerðir, sum ikki bara eru væl umtóktar.

Vit sleppa ikki undan, at tað eisini í framtíðini noyðist at vera ein kombinatión, har brúkaragjöld eru á sentralum pørtum av samferðslukervinum, umframt

tann partin, sum verður at figgjaður við avgjöldum á akførum og brennievni. Inntøkurnar frá hesum avgjöldum eiga tó at markast beinleiðis til samferðslu-útbyggingar. Og, tað eigur at bera til, at gera eina felags gjaldsskipan fyri fergur, tunlar og møguliga nýggj bummgjöld – sum víst á í uppskotinum, sum samtykt varð í fjør.

At egna við ókeypis ferðslu, er at bera fólki blak fyri eyguni. Men, vit eru komin eitt stig víðari, við samtyktini at gera heildarætlan og figgingarleist fyri framtíðar útbygging og viðlíkahaldi av tunlum og vegum. Og peningur til hetta arbeiði varð játtaður fyri 2012. Vónandi ber til at býta rokningina hampiliga kristiligt, tí eitt væl útbyggt samferðslukervi stimbrar búskaparvøkstri, sum gagnar okkum øllum.

Danial Viðoy

Búskaparfiskifrøði kringvarpsins

Síðani uppskotið um rullandi fiskiloyvi sá dagsins ljós, hevur javnan verið at hoyrt um hetta í Kringvarpinum. Umframt at politikarar hava gjørt viðmerkingar til uppskotið, hava einamest búskaparfrøðingar gjørt viðmerkingar, ella rættari sagt høgt uppskotið sundur. Fólk úr praktisku fiskivinnuni er so at siga ikki komin til orðanna í Kringvarpinum. Er hetta rætt, er hetta objektivt?

Vit vita, at Kringvarpið er ein almennur stovnur og burdi helst rúmað so nógvum meiningum sum

yvirhøvur til ber. Men í sambandi við uppskotið um rullandi fiskiloyvi, sum er frá Fólkaflokkinum, hava vit bert hoyrt viðmerkingar frá búskaparfrøðingunum. Minnst meg rætt var onkur av hesum búskaparfrøðingunum, sum er komin til orðanna, uppstillaður til seinasta løgtingsval.

Tað er munur á teori og praksis
Vit mangla nakrar viðmerkingar frá teimum, sum virka í okkara fiskivinnu og sum veruliga stríða fyri at fáa vinnuligu endarnar

at røkka saman. – Sjónarmiðini og viðmerkingarnar, sum vit higartil hava hoyrt frá búskaparfrøðingunum í serliga útvarpinum, eru allar úr somu bók, úr somu pulju. Allir hesir hava lært til júst tað sama og eiga bert eina teoretiska ella ástøðiliga vitan um fiskivinnuna. Vit mangla praktiskar viðmerkingar, sum ikki eru úr einari bók, í samband við hetta uppskotið um rullandi fiskiloyvir.

Vigar fiskimaðurin einki?
Fyri mær tykist, serliga við-

víkjandi hesum málinum, at viðmerkingar frá meiniga manninum ikki viga eins nógv sum hjá búskaparfrøðingunum. Hetta hevur kringvarpið seinastu tíðina óbeinleiðis víst. Um hetta er av tilvild ella ikki, er ikki mær at siga. Men eg vil ið hvussu er áminna kringvarpið, at fiskivinnan ikki bert virkar á pappíri. Fiskivinnan virkar í nógv størri mun úti millum teirra, sum vanliga liva av hesi vinnu. Og tað er júst hesi, sum uppskotið við rullandi fiskiloyvum og uppskoti

